

OPINIA

KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 8 maja 2014 r.

w przedmiocie komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz Kodeks postępowania cywilnego

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z treścią przedłożonego jej do zaopiniowania projektu, opiniuje go negatywnie. Daleko idące propozycje zmian przepisów k.r.o., przedstawione przez projektodawcę nie uwzględniają w należyтым stopniu zasady dobra dziecka, która jest naczelną zasadą obowiązującą w prawie rodzinnym. Projektowana zmiana wskazuje na występowanie poważnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu instytucji „adopcji ze wskazaniem”, jednakże proponowane zmiany nie stanowią właściwego sposobu rozwiązania tego problemu, zarówno z punktu widzenia koncepcji proponowanych zmian, jak i sposobu ich realizacji.

Rada zwraca uwagę, że obowiązujące przepisy stwarzają już bariery dla dokonywania adopcji wbrew przepisom prawa oraz w celu uzyskania korzyści majątkowej. Art. 211a Kodeksu karnego uznaje za czyn karalny działanie polegające na organizowaniu adopcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Ustawodawca podkreślił, że działanie takie musi zostać podjęte „wbrew przepisom ustawy” (art. 114 i następne k.r.o.). Istotne jest także, że do dokonania przysposobienia konieczne jest orzeczenie sądu. Adopcja ze wskazaniem podlega zaś takim samym przepisom postępowania, jak inne sprawy w przedmiocie przysposobienia i na sądzie orzekającym spoczywa obowiązek ustalenia, czy przysposobienie nastąpi w interesie i dla dobra dziecka. Dla zabezpieczenia interesów dziecka istotną rolę powinien odgrywać także prawidłowy przebieg postępowania prowadzonego przez ośrodek adopcyjny. Ponadto, na podstawie art. 127. k.r.o., prokurator jest podmiotem uprawnionym do występowania z powództwem o rozwiązanie przysposobienia.

Powyższe obowiązujące już rozwiązania stanowią ograniczenia dla możliwości nadużywania procedury „adopcji ze wskazaniem”, co należy mieć na uwadze przy ocenie zasadności projektowanych zmian przepisów k.r.o., a nie zostały one uwzględnione w uzasadnieniu projektu.

Projekt zbyt ogranicza krąg osób mogących dokonać takiego przysposobienia. Ponadto założenia projektu pomijają, że w kręgu krewnych bądź powinowatych często występują te same dysfunkcje społeczne, które dotyczą rodziców dziecka i nie przemawiają za przysposobieniem dziecka przez takie osoby. Projektodawca pominął i nie uwzględnił, że za przysposobieniem dziecka przez osobę, która nie jest jego krewnym lub powinowatym,

mogą przemawiać jej predyspozycje do pełnienia roli rodzica adopcyjnego, jeżeli okażą się większe niż predyspozycje krewnego. Proponowane ograniczenia mogą zatem godzić w dobro dziecka.

Poważne zastrzeżenia budzi także koncepcja składania wniosku o przysposobienie za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego. Z przedłożonego Krajowej Radzie Sądownictwa projektu ustawy nie wynika jednoznacznie jaka jest rola ośrodka adopcyjnego w tym zakresie, poza sporządzeniem opinii o wniosku. Nietrafne jest stwierdzenie zawarte w uzasadnieniu projektu, że pośrednictwo ośrodka adopcyjnego skróci czas trwania postępowania adopcyjnego, ponieważ ograniczy potrzebę uzupełnienia wniosków z powodu braków formalnych na etapie postępowania sądowego. Proponowana regulacja nie przewiduje bowiem obowiązku wzywania o uzupełnienie takich braków przez ośrodek adopcyjny i nie przyznaje mu takich uprawnień. Konieczność składania wniosku o przysposobienie za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego może być uznana za utrudnienie w realizacji prawa do adopcji, dla którego przewidziano drogę sądową, tym bardziej, że ustawodawca nie wskazał terminu, w którym ośrodek adopcyjny miałby przekazywać sądowi wniosek wraz z dokumentami oraz terminu w którym sporządzana byłaby opinia o tym wniosku. W projektowanym przepisie nie zawarto także regulacji określającej właściwość ośrodka adopcyjnego do złożenia wniosku. Nie ma też uzasadnionych argumentów dla przyjęcia odmiennego sposobu wszczynania postępowania w sprawie o „adopcję ze wskazaniem” w porównaniu z innym postępowaniem o przysposobienie. Potrzeba zapewnienia sporządzenia przez ośrodek adopcyjny opinii w sprawie „adopcji ze wskazaniem” nie wymaga natomiast składania wniosku o przysposobienie za pośrednictwem takiego ośrodka. Proponowane ograniczenia mogą zatem godzić w dobro dziecka.

Mankamentem projektowanych przepisów jest także ich wadliwa redakcja. W projekcie zmiany art. 119² k.r.o. nie chodzi o dodanie do niego § 1 i § 2 ale nadanie mu nowego brzmienia projektowanej treści. Krajowa Rada Sądownictwa nie dostrzega potrzeby dokonywania zmiany art. 585 § 2 i § 3 k.p.c., gdyż treść projektowanego art. 585 k.p.c. nie przewiduje w tym zakresie istotnych różnic.